

Lis Groes: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Fanger m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 59) findes i tillæg A. sp. 841, fremsættelsen i tidenden sp. 1834).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de 5 følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Ib Thyregod m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 62) findes i tillæg A. sp. 853, fremsættelsen i tidenden sp. 1836).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Fanger m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 60) findes i tillæg A. sp. 849, fremsættelsen i tidenden sp. 1834).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Ib Thyregod m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 63) findes i tillæg A. sp. 859, fremsættelsen i tidenden sp. 1836).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Fanger m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 61) findes i tillæg A. sp. 851, fremsættelsen i tidenden sp. 1834).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Ib Thyregod m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 64) findes i tillæg A. sp. 861, fremsættelsen i tidenden sp. 1836).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til de 6 lovforslag, der jo er gengangere fra i fjor. I og for sig kunne jeg nøjes med at henvise til, hvad jeg sagde ved første behandling dengang.

Regeringen er for sit vedkommende stadig ikke overbevist om, at den måde, på hvilken forslagsstillerne vil opnå ligestilling for de kooperative virksomheder med andre skatteydere, er den rette. Regeringen må også stadig mene, at der ikke foreligger tilstrækkeligt grundlag, endsige nogen nødvendighed, for at lempe aktieselskabsbeskatningen som foreslået. Endelig kan jeg sige, at regeringen også stadig er rede til at forhandle om problemerne i forbindelse med beskatningen af de kooperative virksomheder.

Jeg sagde i fjor, at jeg ville forbeholde mig at fremsætte forslag, hvis forhandlingerne i udvalget fik et forløb, der gjorde dette hensigtsmæssigt. Der indtrådte imidlertid ikke nogen situation, som kunne motivere et sådant skridt fra min side. Om det vil blive tilfældet i år, når forhandlingerne nu skal genoptages, kan jeg ikke vide, men jeg vil gerne sige, at regeringen er interesseret i en løsning af det foreliggende problem, således at emnet kan bringes ud af den stadiige debat. Jeg går ud fra, at det også er de forslagsstillende partiers hensigt og interesse, og at deres hensigt ikke er blot at holde en gryde i kog. Men selvfølgelig: skal regeringen medvirke til en løsning, må det være en løsning, der kan være acceptabel set fra regeringens synspunkt.

Til sidst skal jeg sige et par ord til en bemærkning i det ærede medlem hr. Ib

[Finansministeren.]

Thyregods fremsættelsestale. Til slut i denne siges det, at der savnes svar på nogle spørgsmål, som i fjor blev stillet af udvalget. Det er for så vidt rigtigt nok — jeg har just kontrolleret, at disse spørgsmål, er stillet den 22. juni, det vil altså sige umiddelbart før folketinget tog på sommerferie. Nogle af spørgsmålene kræver særdeles omfattende undersøgelser for at blive besvaret. Der er skaffet svar på nogle af spørgsmålene, men på det tidspunkt, da de lå klar, var der ikke mere noget udvalg, for da var vi kommet ind i det nye folketingsår. Der er andre af spørgsmålene, som det nok vil tage nogen tid at komme til bunds i, hvis man virkelig ønsker det. Jeg går ud fra, at når udvalget bliver nedsat, vil man stille spørgsmål igen, og jeg skal da foranledige, at arbejdet med dem fremmes så meget, det kan lade sig gøre.

Ove Hansen: Regeringen har allerede flere gange fremsat lovforslag om kooperationsbeskatningen, og nu har vi for anden gang til drøftelse lovforslag fremsat af venstre og det konservative folkeparti.

Jeg vil gerne sige et par ord om dette problem, som vi har drøftet i udvalget — men ikke meget, for vi havde kun nogle få udvalgs møder i fjor; vi har ikke fra mit partis side adgang til at bestemme tempoet i udvalgsarbejdet, da forslagsstillerne har haft formandsposten og derfor bestemt arbejds-tempoet. Jeg er egentlig ked af, at vi ikke nåede videre end til nogle enkelte udvalgs møder i fjor. Jeg tror ligesom den højtærede finansminister, at vi nu må se at komme til et resultat, så vi ikke fremdeles skal vende tilbage til spørgsmålet om denne kooperationsbeskatning.

Jeg forstår godt, at der kan være vanskeligheder, ikke mindst i udvalgsarbejdet, når næsten hvert parti har sit forslag til løsning af problemerne. Jeg forstår også, at der er nogle familievanskeligheder. Jeg har nogle gange læst andelsbladet Samvirke, og man må erkende, at det ikke ligefrem er anerkendende ord, der først og fremmest rettes mod venstre om deres lovforslag her.

Når andelsbevægelsens folk i stor udstrækning tager afstand fra venstres lovforslag, skal dette vist bl. a. ses i forbindelse med den forskelsbehandling, der foreslås mellem brugsforeninger og øvrige andels-

foreninger. Efter venstres forslag skal brugsforeningerne beskattes på tilsvarende måde som private virksomheder, medens andelsforetagender som mejerier, slagterier og indkøbsforeninger fremdeles skal være underkastet de nugældende vilkår for kooperationsbeskatning.

Det er ikke let, synes jeg, at finde en motivering for denne forskelsbehandling. Når en virksomhed drives på andelsbasis, hvad enten det drejer sig om en brugsforening eller et mejeri, kan jeg ikke se, hvorfor denne forskelsbehandling skal finde sted. Efter min opfattelse drives virksomhederne på lige vilkår, nemlig på andelsbasis. Nu er jeg godt klar over, at forslagsstillerne vil hævde, at den dividende, en landmand får f. eks. fra et mejeri eller et slagteri, skal medregnes i den skattepligtige indkomst. Det er naturligvis rigtigt, men til gengæld er de udgifter, som han har til mejeriet eller slagteriet, også fradragsberettigede, for så vidt de angår gårdens drift. Akkurat det samme gør sig gældende over for en brugsforening. Her er udgifterne jo også fradragsberettigede i den skattepligtige indkomst, for så vidt de vedrører gårdens drift, derimod ikke hvis de vedrører den private husførelse. En eventuel dividende for varer, indkøbt i en brugsforening, men til gårdens drift, er da også skattepligtig. Det afgørende i skattemæssig henseende må være, at dersom en udgift er fradragsberettiget i den skattepligtige indkomst, skal indtægten — det være sig dividende, bonus eller rabatydelser — medregnes som indkomst. Den sondring mellem brugsforeninger og andelsforeninger, som venstre foreslår, findes ikke i det konservative folkepartis forslag. Jeg synes derfor egentlig, at det konservative forslag er, skal jeg sige lidt mere logisk.

Inden jeg gør nogle flere bemærkninger til lovforslagene, vil jeg gerne straks sige, at mit parti er villig til i udvalget meget nøje at gennemgå og drøfte alle problemerne om kooperationsbeskatningen. Jeg ser meget gerne, at vi kommer til et resultat, om muligt når til enighed. Jeg tror, at erhvervslivet og ikke mindst kooperations og andelsbevægelsens folk gerne så en varig løsning af hele dette problem.

Det ærede medlem hr. Fanger har tidligere givet udtryk for — jeg tror også, det

[Ove Hansen.]

samme gælder det ærede medlem hr. Ib Thyregod — at man anerkender begge erhvervsformer, såvel den private som den kooperative, men de ærede medlemmer har den opfattelse, at deres indbyrdes styrkeforhold kun kan blive det samfundsmæssigt set mest effektive, hvis deres konkurrencebetingelser er rimelige. Der er vel folk, der har den opfattelse, at brugsforeningerne ikke betaler skat eller i hvert fald kun i meget beskedent omfang. Jeg tror, at hvis sådanne folk kendte de faktiske forhold, ville de måske nok blive en del overrasket. Brugsforeningsskatten er ganske vist mere baseret på formuens størrelse end på indkomstens, men af det beskatningsbeløb, man kommer til, svares der 44 pct. i skat på tilsvarende måde som for selskabsskattens vedkommende. De fordelagtigste afskrivnings- og henlæggelsesmuligheder, nedskrivning af varelagre o. s. v., som selskaber har, kendes imidlertid ikke i de kooperative virksomheder, i hvert fald ikke over driften.

Der tales om, at der skal være lighed mellem private virksomheder og kooperationsvirksomheder, og det kan naturligvis lyde meget fornuftigt. Jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at dersom venstres forslag eller det konservative folkepartis forslag blev ophøjet til lov, ville der i hvert fald ikke være tale om lighed. Så ville kooperationen blive langt ringere stillet. Jeg skal prøve at begrunde det.

Ifølge lovforslagene skal kooperationsvirksomheder indkomstbeskattes af de beløb, som de tilbagebetaler medlemmerne i form af dividende. I enhver privat virksomhed er det beløb, der tilbagebetales kunder såsom rabatydelser, bonusydelser, eller hvad man nu vil kalde det, fradragsberettiget i den pågældende virksomheds skattepligtige indkomst. Det er ganske naturligt, for virksomheden har ikke pengene; de er betalt tilbage til kunderne. Men i de lovforslag, som venstre og det konservative folkeparti har fremsat, skal virksomhederne, f. eks. brugsforeningerne, svare skat ikke alene af virksomhedernes overskud, men også af det beløb, man har betalt tilbage til kunderne, i dette tilfælde medlemmerne. Jeg synes, det er ulogisk at forlange, at en virksomhed skal betale skat af en indtægt, den ikke har. Jeg synes snarere,

hvis der skulle være tale om forskelsbehandling, at man burde præmiere de virksomheder, der betaler overskuddet tilbage til forbrugerne, fremfor at straffe dem.

Så vidt jeg ved, er der en del forsikrings-selskaber, der giver forsikringstagerne en bonus, en godtgørelse, alt efter som de har påført eller ikke påført forsikrings-selskabet udgifter. Denne ydelse, denne bonus til kunderne, er naturligvis fradragsberettiget i forsikringsselskabets skattepligtige indkomst. Jeg tror, vi ville høre fra forsikringsselskaberne, dersom vi ikke godkendte denne godtgørelse som fradragsberettiget.

Jeg forstår ikke, hvorfor man vil særbeskatte kooperationen på det punkt. Det bringer i hvert fald ikke lighed. Nu ved jeg godt, at de ærede ordførere for forslagsstillerne vil hævde, at der er forskel på rabatydelser, bonusydelser og dividende. De vil formentlig henvise til en højesteretsdom. Jeg skal ikke her komme nærmere ind på en definition af begreberne, men holde mig mere til virkningerne. Uanset hvad navn man giver barnet, vil tilbagebetalingerne formindske virksomhedernes overskud, og det er for mig det afgørende. Jeg har forstået på de ærede ordførere for forslagsstillerne, at dersom brugsforeningerne i stedet for dividende vil anvende ordet rabat, vil ydelsen blive godkendt som fradragsberettiget. Det bør vel være således, synes jeg, i en skattelov, at det er udgiftens art, der alene er afgørende for fradraget, og ikke benævnelsen.

Der er tidligere under drøftelserne henvist til en statistisk undersøgelse foretaget i 1956 af kommissionen vedrørende kooperationsens beskatningsforhold, og den undersøgelse skulle vise, at købmændene betaler betydelig mere i skat end brugsforeningerne. Jeg skal ikke her nærmere kommentere denne undersøgelse, men det er min opfattelse, at den undersøgelse, man foretog dengang, hvilede på et meget spinkelt og uholdbart grundlag, idet man måtte udskyde en del oplysninger, som man havde fået fra købmænd, fordi disse oplysninger langtfra var fyldestgørende, ligesom der ikke var taget fornødent hensyn til beskatningen af personale, regnskabsfører o. s. v. Dertil kommer, at tallene fra 1956 nu må siges at være en del forældede.

Jeg skal afholde mig fra at komme

[Ove Hansen.]

nærmere ind på en sammenligning mellem private virksomheder og kooperative. Jeg tror ikke, det vil tjene noget fornuftigt formål. Der bliver formentlig rig lejlighed dertil i det udvalg, som jeg forventer nedsat. Det må være folketingets opgave at finde en tilfredsstillende løsning, så den forskel i beskatningen af de to systemer, som i virkeligheden ikke er så stor, kan bringes til ophør. Vi må alle være interesserede i, at erhvervslivet har gode vilkår at drive virksomhederne under, og at vi har en god og dygtig handelsstand.

Inden jeg slutter, vil jeg gøre en enkelt bemærkning til forslagene om indkomstbeskatning af aktieselskaber. Det foreslås, at man letter aktieselskabsbeskatningen ved at tillade 5 pct. af aktiekapitalen fra draget, før skatten beregnes, i stedet for som nu 2½ pct. Der er vist ikke meget, der tyder på, efter at vi har hørt finansministerens fremsættelse af lovforslag i dag, at det, forslagsstillerne her foreslår, kan imødekommes. Men som jeg tidligere har sagt, vil mit parti meget gerne medvirke til en løsning af spørgsmålet om kooperationsbeskatningen, og vi er derfor villige til at gå ind i et grundigt udvalgsarbejde; jeg ser meget gerne, at vi denne gang kommer til et resultat, så vi ikke oftere eller i hvert fald ikke foreløbig skal beskæftige os med beskatningen af disse to systemer.

Foged: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Ib Thyregod, på grund af sygdom er forhindret i at være til stede, skal jeg i hans sted på venstres vegne gøre nogle enkelte bemærkninger.

Først har jeg dog lyst til i anledning af, at den højtærede finansminister i dag har fremsat sine forslag, herunder også forslag om ændring af aktieselskabsbeskatningen, at sige et par ord, ikke vedrørende det forslag, men om den måde, hvorpå den højtærede finansminister tog forslaget til udskrivningslov tilbage.

Det skete med en lille bemærkning fra den højtærede finansminister, og den højtærede formand gav derefter bolden op til folketinget, idet han spurgte, om der var nogen, der ønskede at optage forslaget på ny. Da et udvalg for tiden behandler for-

slaget til udskrivningslov, må jeg finde, at det havde været rigtigst, om den højtærede finansminister havde meddelt udvalget, at han ønskede at tage forslaget tilbage. Vi har i udvalget tiltrådt, bl. a. efter ønske fra socialdemokratisk side, at man lod arbejdet hvile, indtil der kom nye oplysninger, og indtil den økonomiske situation var ligesom mere overskuelig. Jeg må indrømme, at vi føler dette, at finansministeren i dag tager sit forslag tilbage og fremsætter det gamle forslag med højere satser eller med de gamle satser, som et forsøg på kidnapping af oppositionen. Nu bad det ærede medlem hr. Poul Møller om at få lovforslaget genoptaget, og det tilslutter vi os ganske. Vi finder, at måden, hvorpå dette har fundet sted, ikke giver rimelige arbejdsvilkår for et udvalg, der behandler et lovforslag. Den højtærede finansminister kunne i øvrigt have stillet ændringsforslag i udvalget; det er den almindelige måde, hvorpå man søger et lovforslag ændret, at man i udvalget, der har lovforslaget til behandling, kommer med sine ændringsforslag, hvorefter de bliver drøftet.

Nu er det sket, men jeg håber ikke, det skal være den almindelige form for udvalgsarbejde, at når man kommer til møde i tinget — og den situation kan jo eventuelt forekomme, at ingen af ordførerne har mulighed for at være til stede; der er jo også andre ting at arbejde med — er der ingen mulighed for at genoptage et forslag. Jeg beder om, at man nøje vil overveje, at den slags ting i stedet for bliver drøftet, inden sådanne dispositioner foretages. For øvrigt fremgår det af forhandlingerne den 4. december 1964, at socialdemokratiet har tiltrådt forslaget. Det ærede medlem hr. Peter Nielsen siger — det står i Folketingsstidende 1964-65, sp. 1303 —: „Mit parti kan tiltræde forslaget“, og senere hen på sp. 1306 siger det ærede medlem: „Jeg anbefaler derfor det foreliggende lovforslag.“ Socialdemokratiet, der nu vel ikke er helt så overrasket som vi andre, må altså siges at have tiltrådt forslaget. Vi troede derfor, at der var positive arbejdsmuligheder også vedrørende dette lovforslag. Den højtærede finansministers hensigt er naturligvis, at de såkaldte skattelettelser, nedsættelsen af

[Føged.]

satserne, ligesom skal glide ud af billedet, men vi har ikke ønsket at tiltræde finansministerens lidt kvikke måde at lade det ske på.

Hvad angår forslaget om aktieselskabsbeskatningen, har vi ikke taget noget tilbage, men genfremsat vort forslag. Vi mener stadig væk, at det, vi har foreslået, er grundlag for en drøftelse, der forhåbentlig i forbindelse med behandlingen af finansministerens forslag til aktieselskabsbeskatning kan føre til et positivt resultat. Jeg vil gerne som overskrift over arbejdet vedrørende kooperationsbeskatningen sætte, at vi sigter efter en ligelig behandling. Så kan regeringen og socialdemokratiet og alle partierne vel ikke ønske sig et arbejdsgrundlag, der er mere reelt, og skulle der være ting i vore forslag, som regeringspartiet eller regeringen finder ikke vil skabe denne lighed, vil vi gerne være med til at drøfte dem.

Kommissionsbetænkningen gav udtryk for, at der ikke var lighed. Hvis kommissionsbetænkningen var kommet til et resultat, der beviste, at der var lighed, ville problemet formodentlig for længst have været løst.

Når det ærede medlem hr. Ove Hansen nu ligesom giver bolden tilbage og siger, at det var os, der havde ledelsen af udvalget, og den højtærede finansminister venligst oplyste os om, at der var stillet spørgsmål, og at disse ikke var blevet besvaret, kan jeg yderligere sige til det ærede medlem: når spørgsmål ikke bliver besvaret i et udvalg, er det ikke muligt at forcere arbejdet. Hvis disse spørgsmål var blevet besvaret, ville det også have været muligt i tidsrummet fra den 22. juni at holde nogle møder og derpå forcere arbejdet, men de blev ikke besvaret. Det var årsagen til, at udvalget bogstavelig talt måtte standse sit arbejde.

Hvad angår de foreliggende lovforslag, som for øvrigt har været fremsat før, kan jeg kun henvise til det ærede medlem hr. Ib Thyregods taler i fjor, tidenden 1963-64, sp. 110 og 746. Det er nøjagtig de samme ting, vi i dag ønsker at sige i den sag.

Når det drejer sig om dividende kontra rabat, er der den forskel, at dividende er noget, man udbetaler, efter at overskuddet

er udregnet; man har pengene til rådighed og kan disponere over dem. Rabat er noget, man udbetaler pr. kontant, altså en ydelse, man er pligtig til. Vi finder, der er en væsensforskel mellem de to ting. Når det gælder spørgsmålet brugsforeninger kontra produktions- og salgsforeninger, finder vi også, at der er forskel. Hvis man beskatter produktionsforeningernes overskud og derefter også beskatter det, når landmanden — og det er mest landmænd, det her drejer sig om — modtager det, bliver det beskattet som indkomst hos landmanden, og derfor mener vi, at denne beskatningsform er i orden. For brugsforeningernes vedkommende drejer det sig om beskatningsformen. Det er et privat foretagende, det er privat indkøbte varer og privat forbrug, det drejer sig om, og i så tilfælde har det ikke den samme betydning rent skattepolitisk for os.

Men som sagt, vi har den samme opfattelse som tidligere og håber, at der nu vil blive mulighed for at få lovforslagene til positiv drøftelse. Jeg kan sige til den højtærede finansminister, at det ikke er et ønske om at pukke videre på denne sag, når vi fremsætter forslagene igen, men det er et ønske om, at den nu skal bringes til en positiv løsning.

Fanger: Den højtærede finansminister spørger, om det bare er for at holde en gryde i kog, at disse lovforslag er genfremsat. Man er vel nødt til at holde gryden i kog, indtil den har kogt færdig og vi har nået et resultat. Men alle gode gange er tre, siger et gammelt ord, og det er nu tredje gang, jeg fremsætter forslag til skattemæssigt at ligestille kooperationen med det private erhverv.

Det vil være naturligt først at se historisk på hele spørgsmålet om kooperationsbeskatningen. I 1934 nedsattes den første kommission med den opgave at undersøge de kooperative virksomheders rette beskatning, og den afsluttede tre år efter sit arbejde uden at kunne nå til enighed om et forslag. I mellemtiden fortsatte den skattemæssige favorisering af kooperationen, og gennem en konsekvent og stædig afvisning af enhver reform er det lykkedes kooperationen gennem over 30 år at undgå en beskatning, der går ud over det rent symbolske.

Men medens der i 1930erne endnu med

[Fanger.]

nogen ret kunne anføres visse historiske forhold som støtte for en lempeligere beskatning af kooperationen, er forholdene i 1960'erne ganske løbet fra denne situation. Skattetrykket er steget enormt. I 1934 betales der f. eks. kun ca. 100 mill. kr. i samlet direkte skat til staten, men der betales nu ca. 5.000 mill. kr. Skatten på de private erhvervsvirksomheder er vokset vældigt, kooperationen er i samme tid også vokset vældigt, to forhold, som næppe er uden forbindelse med hinanden, da skattefrihed — eller noget, der nærmest kan karakteriseres som sådan — giver en enorm fordel i konkurrencen. I 1946 nedsattes en ny kommission, som heller ikke afsatte sig resultater, og i 1956 nedsattes en alsidigt sammensat kommission, som med sine betænkninger afgav den mest udførlige redegørelse med statistisk dokumentation af kooperationens skatteprivilegier. Man vægter sig ved at tro, at det skulle være muligt for kooperationen også fortsat at opretholde sit aldeles forhistoriske skatteprivilegium, som efterhånden nærmest minder om enevældens skattefritagelse for visse privilegerede grupper i samfundet.

Striden om kooperationens rette beskatning har sin rod tilbage i de kooperative foreningers første oprettelse her i landet. Brugsforeningerne var dengang snævre sammenslutninger af forbrugere, som fandt ud af, at de kunne skaffe sig forbrugsvarer billigere, når de i fællesskab indkøbte varer i større kvanta og derefter individuelt aftog disse varer i deres brugsforening. Når året var gået, blev overskuddet i form af dividende udloddet i forhold til det samlede varekøb, det enkelte medlem havde haft. Kun medlemmerne kunne købe varer i brugsforeningerne, og de påtog sig samtidig et personligt, solidarisk ansvar for foreningens økonomiske forpligtelser. På tilsvarende måde forholdt det sig med de andre produktionsforeninger og salgsforeninger, som efterhånden dukkede op.

Efterhånden som tiden gik, voksede den kooperative virksomhed langt ud over disse primitive rammer, og de karakteristiske momenter: personlig tilknytning til en snæver og over for omverdenen afgrænset medlemskreds med solidarisk ansvar, trådte stærkt i baggrunden. Ikke mindre end

1.200 af landets 1.900 brugsforeninger har ved at løse næringsbrev fået adgang til at handle også med ikke-medlemmer. Medlemmernes personlige hæftelse for foreningens økonomiske forpligtelser er samtidig gledet stærkt i baggrunden, og den personlige tilknytning til den kooperative forening er for det meste gået tabt. Hertil kommer, at kooperationen har bredt sig langt ind på områder, som tidligere blev betjent af det private erhvervsliv. Den driver nu adskillige fabrikker, stormagasiner o. lign. og samarbejde med udlandet i internationale sammenslutninger. Medens man derfor med rette oprindeligt kunne hævde, at kooperationens formål var at skaffe medlemmerne billige varer, respektive behandle og sælge medlemmernes produkter mest fordelagtigt, så har kooperationen nu ganske skiftet karakter. Brugsforeningerne udøver helt de samme funktioner som den private detailhandel, og det er selve udøvelsen af disse funktioner, der skaber den forretningsmæssige gevinst, den gevinst, der normalt er forbundet med at indkøbe og distribuere varer gennem detailforretninger. Uanset at en del af dette overskud skulle udloddes til medlemmerne — ligesom også aktieselskaberne udlodder en del af deres overskud som dividende — så er der først indtjent en indtægt, og dette faktum er tilstrækkeligt til, at der efter dansk skatteret foreligger en skattepligtig fortjeneste.

Den kooperative erhvervsvirksomhed sigter i øvrigt også på ved et overskud at sikre sig kapital til fremstød i form af nye udsalg, modernisering af bestående forretninger og meget andet, ligesom det sker inden for al anden erhvervsvirksomhed.

At det så er meningen ved udlodning af en del af overskuddet som dividende at reducere medlemmernes faktiske udgifter til varekøb — at billiggøre varerne, som kooperationen kalder det — kan lige så lidt fritage andelsforeninger som nogen anden erhvervsdrivende forening eller selskab for at yde sin part til den offentlige husholdning i form af en skat på overskuddet.

I ly af den enorme skattebegunstigelse, som kooperationen hidtil har nydt og efter regeringspartiets opfattelse fortsat bør nyde, har kooperationen fået meget store midler til rådighed til at gå ind i en stadig hårdere

[Fanger.]

konkurrence med det øvrige erhvervsliv, som må bære følelige skatter.

I konsekvens af, at kooperationen mener, at den driver virksomhed under en form, der principielt udelukker en beskatning af den, hævder den særligt, at dividende må være skattefri, selv om man skulle gå over til at beskatte de kooperative virksomheder af deres overskud. Det påstås, at dividende er det samme som rabat, men det er simpelt hen urigtigt efter dansk ret. Det fremgår bl. a. af kooperationsskattebetænkningens anden del, hvori embedsmændene fra skatte-departementet har klargjort forskellen mellem begreberne rabat og dividende. Rabat er en på forhånd fastsat prisreduktion, som ydes, uanset hvorledes årsregnskabet stiller sig. Endvidere ydes rabat til alle, der køber, og ikke blot til en begrænset kreds. Rabat er hermed en virkelig prisreduktion, som kan fradrages og ikke indgår i det skattepligtige overskud.

Dividende, som den kendes i brugsforeningerne, fastlægges først, når man kender årets overskud og man ved, om der er råd til at yde den. Endvidere ydes den kun til medlemmerne. Kooperativ dividende er hermed nærmest identisk med aktieselskabernes dividende til aktionærerne, og denne har jo altid været beskattet.

Det skal for en sikkerheds skyld nævnes, at skattepligten for brugsforeningernes dividende kun vedrører beskatningen hos foreningen selv af sådanne beløb. Hos medlemmerne er den skattefri, når den vedrører køb af privatforbrug, men skattepligtig, når den vedrører køb til medlemmernes bedrift.

Når man nu måske kan strides om dividende kontra rabat, idet begge dele jo må betales af den pågældende kooperative virksomhed, så vil jeg hertil svare, at det er op til de pågældende virksomheder selv at ændre dividenden til rabat eller endnu bedre at reducere priserne med det pågældende beløb.

Medens de kooperative virksomheder indtil 1940 havde været så godt som fritaget for skat, blev der med virkning fra skatteåret 1940-41 indført en beskeden beskatning af sådanne virksomheder, og da skattetrykket for alle andre steg stærkt under krigen, blev det åbenlyst, at en revision af kooperationsbeskatningen måtte til. Der var derfor i de

første krigsår en livlig debat om udformningen af denne beskatning, og der blev nedsat et udvalg i 1946 til forberedelse af en ny kooperationsbeskatning.

Da udvalget endnu i begyndelsen af 1948 ikke havde fuldført sit arbejde og en ligestilling med det øvrige erhvervsliv var påtrængende, fremsatte det konservative folkeparti den 29. januar 1948 i folketinget et forslag til kooperationsbeskatning. Dette blev ikke gennemført, men til gengæld opnåedes et løfte fra de øvrige tre gamle partier om en reform af kooperationsbeskatningen, et løfte, der må binde disse til at virke for en reform, lige indtil den reelt er gennemført.

Løftet fik form af et dagsordensforslag af 19. marts 1948, tiltrådt af socialdemokratiet, venstre, det radikale venstre samt det konservative folkeparti. I dette hedder det, at regeringen opfordres til at søge lighed i beskatningen af kooperationen og det private erhvervsliv tilvejebragt allerede fra og med skatteåret 1948-49.

En ændring af kooperationsbeskatningen skete dog først fra og med skatteåret 1949-50, idet man da gik over til den i dag gældende beskatning af en fikseret indkomst i de kooperative virksomheder, ansat som en vis procent af formuen. Fra erhvervsorganisationernes side påpegede man allerede ved denne beskatnings gennemførelse, at den ikke ville føre til den lovede ligestilling. Dette førte til den tidligere omtalte kommission af 1956.

De nugældende regler for beskatning af de kooperative virksomheder går ud på for det første: såvel brugsforeninger som indkøbs-, salgs- og produktionsforeninger opgør deres nettoformue efter statsskatte-lovens almindelige regler for opgørelse af den skattepligtige formue; for det andet: foreningens indkomst er beskatningen uvedkommende; for det tredje: kooperative foreningers skattepligtige „indkomst“ beregnes herefter som en vis procent af formuens værdi; og for det fjerde: den således beregnede „indkomst“ bliver så genstand for en beskatning.

Lad mig et øjeblik se på, hvilke resultater kooperationsudvalget af 1956 kom til. Man sammenlignede den beskatning, som den private købmand havde, med den skat, som brugsforeningerne selv udreder til stat og

[Fanger.]

kommune, plus den skat, som uddeleren personlig udreder af sin uddelerløn. Resultatet var, at hvis man sammenligner beskatningen i forhold til omsætningen, betaler købmændene 40 pct. mere end brugsforeningerne plus uddeleren. Men hvis man sammenligner beskatningen i forhold til indkomsten, betaler købmændene 3 gange så stor en skat som brugsforeningerne plus uddeler.

Hvis man sammenligner beskatningen af nogle større andelsforetagender med tilsvarende aktieselskaber inden for samme branche, viser det sig, at inden for korn, foderstof og gødningsstoffer betaler aktieselskaberne 6-7 gange så stor en skat som andelsforetagenderne i forhold til omsætningen. I forhold til indkomsten betaler aktieselskaberne en skat, der er ikke mindre end 22 gange så høj som de tilsvarende andelsforetagenders.

Det konservative folkeparti foreslår en kooperationsbeskatning efter følgende linjer. For det første: samtlige former for kooperative virksomheder beskattes på basis af et skattepligtigt regnskabsoverskud, der opgøres på samme måde som hos andre erhvervsvirksomheder. Dette medfører, at kooperative virksomheder skattefrit kan afskrive på maskiner og inventar, på bygninger, på varelagre, på bindende købekontrakter samt henlægge skattefrit til investeringsfonds på samme måde som de andre erhvervsdrivende.

For det andet: de kooperative virksomheder kan ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst fradrage dividende, efterbetaling eller bonus, der udbetales til medlemmer. Den eneste undtagelse er mejeriers og slagteriers efterbetaling, idet denne afregning er en indarbejdet betalingsform for leverandørernes produkter.

For det tredje: den for aktieselskaber gældende datterselskabslempelse overføres til også at gælde for kooperative virksomheder, når disse ejer mindst 25 pct. af den dividendegivende forenings andelskapital eller af aktieselskabets aktiekapital.

For det fjerde: kooperative foreningers skatteindkomst beskattes på lige fod med aktieselskaber. Dette ville med den nuværende aktieselskabsbeskatning betyde en skatteprocent på 41 med halvdelen af den betalte skat som fradragsberettiget.

For det femte: vi foreslår samtidig en nedsættelse af aktieselskabsbeskatningen, ved at det skattefrie fradrag på 2½ pct. af aktiekapitalen forhøjes til 5 pct., og hvis dette gennemføres, skal kooperationsbeskatningen reduceres til 36 pct. for at opnå ligestilling med aktieselskaber.

For det sjette: samtidig stiller vi forslag om, at kooperative virksomheder betaler særlig indkomstskat efter samme regler, som er gældende for aktieselskaber. Vi er ikke tilhængere af denne beskatning, men når den gælder for det øvrige erhvervsliv, må den også gælde for kooperationen.

Det konservative folkeparti anerkender de kooperative virksomheders store betydning i fortid, nutid og fremtid; men tidspunktet må være kommet til, at vi afskaffer deres skatteprivilegium.

Så kommer jeg til bemærkninger om den nedsættelse af aktieselskabsbeskatningen, som vi samtidig foreslår. Det kan måske lyde mærkeligt, når den højtærede finansminister samtidig i sin buket for et par timer siden foreslår en forhøjelse af aktieselskabsbeskatningen; men vi foreslår altså, at der for aktieselskaber foretages en lempelse, ved at 5 pct. af aktiekapitalen må fradrages, før man når til det skattepligtige beløb. Efter de nugældende regler er det kun 2½ pct. Jeg begrundet dette for det første med, at ved en forhøjelse til 5 pct. fritager man den del af et selskabs overskud, der svarer til en under almindelige forhold normal forrentning af aktiekapitalen, i et vist omfang for den dobbeltbeskatning, som selskabsbeskatningen i øvrigt er ensbetydende med.

For det andet: det er fortsat meget nødvendigt at fremme den private opsparing, som er grundlaget for de nødvendige investeringer. Skattelettelse i vore store selskaber er særlig hensigtsmæssig, fordi det ikke medfører et overforbrug, men kan danne grundlag for de investeringer, som er nødvendige, for at man kan følge med i den tekniske udvikling, hvorved vi kan få en fortsat produktionsstigning.

For det tredje: Ved gennemførelse af omsætningsafgiften for et par år siden blev der pålagt aktieselskaberne en byrde, som man beregnede til ca. 100 mill. kr., og medens der for de personlige skatter skete en

[Fanger.]

lempelse med tilsvarende beløb, fik aktieselskaberne ikke nogen skattnedsættelse ved den pågældende lejlighed.

For det fjerde: aktieselskabsbeskatningen har givet et betydelig større provenu, end man beregnede ved dens gennemførelse. Derfor mener vi, det må være naturligt at foretage en nedsættelse af aktieselskabsbeskatningen — en nedsættelse, som man med næsten 100 pct.s sikkerhed ved vil blive brugt på en sådan måde, at den kommer hele befolkningen til gode.

Samtidig med at vi har fremsat vore lovforslag, har venstre fremsat sine forslag til lovændring. De er identiske med vore med hensyn til lettelse i aktieselskabsbeskatningen, og de er identiske med vore med hensyn til beskatning af brugsforeningerne; men venstre undtager andels-, produktions-, salgs- og indkøbsforeninger. Efter vor mening kan man ikke således undtage disse kooperative virksomheder, f. eks. andelsmejerier, andelsslagterier, andelscementfabrikker, andelsgødningsforretninger, andelsfoderstofforretninger, andelsægforretninger o. s. v., som arbejder i konkurrence og undertiden med prisaftaler med de tilsvarende aktieselskaber. Lad os se, hvem der klarer sig bedst i konkurrencen, når de også skattemæssigt er ligestillede.

Jeg vil på samme måde som de andre ærede ordførere slutte med at udtale håbet om, at vi nu kan nå til enighed om beskatning af kooperationen.

A. C. Normann: Jeg lagde mærke til, at det ærede medlem hr. Fanger begyndte sin tale med at sige, at alle gode gange er tre, og derfor ville det ærede medlem nu for tredje gang fremsætte sine lovforslag, og det lød for mig sådan, som om det ærede medlem mente, at nu havde han fuldført sin mission på dette område, og at der deri lå, at nu møder vi vel ikke disse forslag på samme måde igen; det håber jeg vil vise sig at være en rigtig opfattelse.

Beskatningen af de kooperative foreta-

gender, som alle disse 6 lovforslag omhandler, og som VK-partierne har kunnet enes om — eller skal vi sige: næsten har kunnet enes om — har nu i adskillige år givet anledning til en debat, som alt for ofte har været skæmmet af lovlig stærke lidenskaber. Der er for så vidt grund til at anerkende disse forsøg på at finde en løsning på det problem, fordi problemet er holdt åbent i befolkningens bevidsthed på en måde, som er pinagtig nok, og i det omfang venstres og de konservative lovforslag tager sigte imod en endelig, objektiv løsning, bør de mødes med bifald.

Men jeg vil også gerne tilføje, at for begge partiers vedkommende gælder det, at det er lidt vanskeligt at få øje på objektiviteten. Når to synspunkter tørner sammen som i dette tilfælde om brugsforeningsskatten, er det sjældent, at den ene har al retten på sin side; det er det i det hele taget, har jeg erfaret, i skattepolitik. Man stopper jo heller ikke diskussionen på en rimelig måde ved at bøje sig totalt for det ene synspunkt. Det synes i hvert fald det konservative folkeparti at have gjort, mens venstre tilsyneladende kun fremtræder med et lidt mere nuanceret vurderingsgrundlag.

De ældgamle begrundelser for de to modstående synspunkter på den kooperative beskatning har været på den ene side, at kooperationen drev forretning som enhver anden næringsdrivende og derfor naturligvis også måtte beskattes på samme måde, og på den anden side, at andelsbevægelsen ikke er en forretning, men en sammenslutning af forbrugere eller producenter, der udelukkende har til formål at fremskaffe de billigste indkøb eller produktionsomkostninger til andelshaverne og følgelig ikke drev forretning, hvorfor der ikke var noget grundlag for beskatning. Et kompromis mellem disse to synspunkter lader sig ikke etablere, så lidt som der er grundlag for at træffe en principiel afgørelse om, hvilket af de to synspunkter der er det rette, for der er nemlig noget rigtigt i dem begge. De deler da også befolkningen på en sådan

[A. C. Normann.]

måde, at forstandige og kloge og gode mennesker ude omkring i landet slutter sig til det ene eller det andet af synspunkterne, således at de begge har tilslutning.

Der er ingen, der vil kunne bestride, tror jeg, at der er en væsensforskel på f. eks. kapitalgrundlaget i en kooperativ virksomhed og i en privat finansieret virksomhed. Den ene part påberåber sig at være mere samfundsnyttig end den anden og omvendt, for formålene angives ikke på samme måde. På den anden side vil heller ingen kunne bestride, at specielt de senere års udvikling i brugsforeningsvirksomheden har medført en ændring både i grundlag og arbejdsform. Der er ikke rigtig nogen forbindelse mellem den gamle andelstanke og det moderne kædesystem, hvor afgørelsen ikke ligger ude hos de enkelte kredse selv, men derimod hos en central ledelse. Nægtes kan det heller ikke, at de former, hvorunder brugsforeningerne henvender sig til forbrugerne, stærkere og stærkere, mere og mere markskrigerisk og mere og mere reklamemæssigt stærkt minder om den form, de private handlende må betjene sig af.

Det radikale venstre vil derfor nøgternt gå ind i en drøftelse af behov og muligheder for ændringer, men vi vil ikke medvirke til, at man måske hopper fra den ene grøft over i den anden. Beskatningen af dividende f. eks. er udtryk for et sådant spring fra den ene yderlighed til den anden og desuden ikke i købmændenes virkelige interesse efter min opfattelse. Dividenden i brugsforeningerne er direkte en billigførelse af varens pris og kan derfor ikke i indkomst-opgørelsen medtages som en indtægt i virksomheden, der skal beskattes hos denne. Det er en rabat på vareprisen, som går direkte til forbrugerne. En beskatning her synes jeg ville svare til, at man beskattede også den rabat, private handlende yder deres kunder, og noget sådant har jo ingen villet foreslå, heller ikke de konservative. De konservative giver udtryk for at ville afskaffe en uretfærdighed i beskatningen, men man vil altså gøre det ved at indføre en forskelsbehandling, en ny uretfærdighed, vendt efter hensigten mod den anden part. En sådan handling vil det radikale venstre ikke medvirke til, og jeg deler ikke det ærede medlem hr. Fangers sam-

menlignende synspunkter på de to prisreducerende systemer, således som de kom til udtryk her for et øjeblik siden.

Må jeg endelig gøre den korte slutbemærkning om forslaget om nedsættelse af aktieselskabsbeskatningen, at jeg, uanset hvad der i øvrigt kan siges om den dobbeltbeskatning, som aktier og aktieselskaber i øjeblikket udsættes for sammenlignet med andre beskatningsformer, ikke skal nægte, at det er en besynderlig oplevelse, at de to oppositionspartier, der her har forenet sig, foreslår en skattenedsættelse på aktieselskaber netop i disse dage, hvor vi er i færd med at kigge os om efter yderligere beskatningsmuligheder for at få den forventede indtægtsstigning neutraliseret. Med henblik på de to partiers advarsler, med henblik på det ærede medlem hr. Erik Eriksens ønske om optagelse af nye statslån og også på den højtærede finansministers tale for lidt siden her i salen er forslaget fremsat på det uheldigst tænkelige tidspunkt.

Jeg skal i øvrigt gentage, at det radikale venstre vil medvirke til en nøgtern og fordomsfri behandling med det sigte at få tilvejebragt en større overensstemmelse mellem skattebestemmelser og praktisk virksomhed på dette område.

Poul Dam: Jeg må sige, at man har noget i retning af en juleaftensdagsstemning her i dag. Man har fået lejlighed til at kigge gennem nøglehullet ind på det juletræ, der er pyntet for os, og så gælder det om at fordrive tiden, indtil festen begynder. Derfor kan man alligevel godt få en lidt flov fornemmelse ved de meget grundige og langstrakte gentagelser af de gamle argumenter, som de fleste af dem, der har lært at læse, selv vil kunne stifte bekendtskab med.

Om disse gengangerforslag skal jeg ikke sige ret meget, og det, jeg skal sige, siger jeg med nogen frygt for at volde en vis forskrækkelse hos nogle af de mindre hærdede. Egentlig har vi fra vor side en vis sympati for en del af disse forslag, og vi kunne i og for sig godt tænke os en større lighed mellem det private erhvervsliv og den mest forretningsprægede del af kooperationen, men det er sandt at sige af helt andre grunde end dem, der bevæger de borgerlige partier. For dem er det ud fra noget, man

[Poul Dam.]

kunne kalde et kompleks i forhold til de kooperative virksomheders antagne store konkurrenceevne.

Vort ønske om større lighed beror på, at vi ønsker en kraftigere selskabsbeskatning, som naturligvis også måtte omfatte mere end de rene aktieselskaber, og at vi ønsker en udstrakt offentlig kontrol med de private investeringer. Erhvervslivet kan ikke unddrage sig sin del af ansvaret for samfundsøkonomien ved de stadige henvisninger til de formentlig velsignelsesrige virkninger af den uahæmmede frie konkurrence og uahæmmede investering, og det gælder naturligvis i samme grad det private erhvervsliv og det kooperative erhvervsliv. Hvis de borgerlige partier vil acceptere erhvervslivets samfundsansvar og indordning under en fælles planlægning, kunne vi fra vor side godt tjene dem i at tilstræbe en ligestilling mellem de forskellige erhvervstyper, men nu er det næppe muligt at få tilslutning til de synspunkter fra venstre og de konservative, og derfor kan vi ikke, som man vel heller ikke kunne vente, have nogen sympati for gennemførelsen af netop disse lovforslag.

Johan Asmussen: De uafhængiges standpunkt med hensyn til kooperationsbeskatningen er der gjort rede for ved enhver lejlighed, hvor spørgsmålet har været til debat, af mit partis tidligere ordfører, hr. Mose Hansen.

Jeg skal følge det ærede medlem hr. Fogeds udmærkede system og indskrænke mig til at henvise til, at argumentationen fra vort partis side er anført sp. 768 i Folketingstidende 1963-64. Partiets standpunkt går ud fra vor principielle modvilje imod enhver form for usaglig forskelsbehandling. Vi er derfor for så vidt enige med begge de to foreliggende lovforslagskomplekser om, at man på dette område søger at modvirke en sådan forskelsbehandling ved at stile efter en ligestilling, en lighed imellem kooperationen og det private erhvervsliv; og hvad de to lovforslagskomplekser indbyrdes angår, da støtter vi venstres på grundlag af den argumentation, som er kommet frem fra venstres side, og som der er givet udtryk for dér, hvor jeg har henvist til det.

Jeg har i mit studium af, hvad der tidligere er blevet sagt ved behandlingen af denne sag, bl. a. med stor interesse læst den tale, som det ærede medlem hr. Fanger holdt den 31. oktober 1963 ved førstebehandlingen dengang. Jeg erkender, at det var ikke alene en lang, men også en særdeles instruktiv gennemgang af andelsbevægelsens historiske udvikling og en udmærket redegørelse for det konservative folkepartis synspunkter. Det var i og for sig en så fortrinlig tale, at jeg sådan set ikke skal fortænke det ærede medlem i, at også han selv synes, at den var så udmærket, at man egentlig ikke kunne gøre noget bedre end at gentage den ord til andet, praktisk talt som den er blevet holdt før. Jeg går ud fra, at det var en lille forglemelse, at vi ikke fik spaltenummeret, men det er altså på spalte 754 i Folketingstidende for 1963-64, den findes. Det er en fortræffelig tale, og jeg er glad for at have hørt den, jeg vil ikke sige en gang til, for jeg har ikke hørt den før, men jeg har dog læst den.

Jeg skal ikke gentage noget af argumentationen i øvrigt, men jeg vil gerne — man kan måske sige: nu da vi er i den nævnte juleaftensstemning — føje to boller på den suppe, som er i kog i gryden. Det ene er i tilknytning til spørgsmålet om den udformning, som venstre har givet sit forslag, hvor man undtager indkøbs-, salgs- og produktionsforeningerne. Jeg har en fornemmelse af, at der måske kan være fare for, at man ved omgælder på disse områder kunne komme til at misbruge den skattefordel, som efter venstres udformning af forslagene stadig vil foreligge, og jeg vil mene, at det måske var rigtigt, at man under udvalgsarbejdet var opmærksom på, dels om der er fare for omgælse, dels om det er muligt at imødegå den. Jeg tænker på den eventualitet, at en indkøbsforening eller en produktionsforening kunne finde på at lade et aktieselskab stå som medlem, sådan at aktieselskabet derefter ganske frit kunne sælges til hvem som helst med den virkning, at resultatet måske ville blive en omgælse, som ingen havde tilsigtet. Det er måske et punkt, som det kunne være rigtigt at overveje nærmere i udvalget.

Jeg har en enkelt bemærkning i tilknytning til spørgsmålet om lempelse af aktie-

[Jehan Asmussen.]

selskabsbeskatningen. Jeg forstår i og for sig godt, at det fra et par sider er blevet nævnt, at det skulle være et uheldigt tidspunkt at komme med forslag netop nu. Det er efter min mening at se forkert på tingene. Entinger, om den høje regering finder det nødvendigt at komme med, jeg håber, vi kan kalde det krisebetonede, i hvert fald aktuelt betonede afgiftskrav til folkettinget; noget helt andet er det principielle grundlag for den beskatning, som skal gælde frem i tiden, og det er jo det, det drejer sig om her, hvor man foreslår en lempelse i den ordinære aktieselskabsbeskatning. Den højtærede finansminister er i det hele taget ikke så begejstret for en sådan lempelse, og ministeren gentog nogle af de bemærkninger, som den højtærede minister fremkom med i oktober 1963, hvor ministeren herom udtalte:

„Jeg anerkender den dygtige indsats, der er præsteret i disse år, også af den del af erhvervslivet, der er organiseret som aktieselskaber. Men netop de resultater, som er nået, peger ikke i retning af, at en lempelse af beskatningen kan siges at være nødvendig.“

Det var et citat fra Folketingstidende 1963-64 sp. 741.

Jeg skal ikke på nogen måde prøve at give mig ud for at være den store skatte-tænkter, det har jeg ingen forudsætninger for. Men da jeg læste de ord, forekom det mig, at det var dog vist udtryk for en misforstået skattetænkning at ville bygge en argumentation imod en lempelse af beskatningen i en erhvervsform som aktieselskaberne på den betragtning, at det går jo godt med dem, som det går. Efter min mening må man se sådan på det, at enten er aktieselskabsbeskatningen og den dobbelte beskatningsform, som den er, gal, eller også er den rigtig. Hvis man mener, at det er en dobbeltbeskatning, som bør undgås, må man arrangere lovgivningen sådan, at man søger at undgå det, men jeg mener ikke, man kan argumentere ud fra, om aktieselskabsformens resultat er godt eller mindre godt, og sige: det går jo så godt med det dér, så behøver vi ikke at lempe på beskatningen. Jeg synes navnlig, det er uheldigt, når man — og det gælder vist egentlig fra alle sider — efterhånden er kommet dertil,

at man erkender, at det er værd at tilstræbe, at så vide kredse som muligt søger at investere i aktier, i småaktier, folkeaktier o.s.v.; så må man rent principielt også gøre, hvad man kan for at gøre det så tilløkkende som muligt at følge disse tilskyndelser.

Herudover har jeg ingen bemærkninger, men kan på de uafhængiges vegne anbefale, at man behandler spørgsmålet i et udvalg, og vi støtter som sagt venstres udformning.

Svend Haugaard: Der kan være en række af de enkeltheder, som især det ærede medlem hr. Fanger har omtalt her i dag, som det var fristende at tage op til nærmere behandling. Men jeg har læst folketingets forretningsorden for nylig, og så vidt jeg ved, er der noget med, at enkelthederne skal vente til lidt senere.

Jeg vil gerne sige lidt om det principielle og især om den principielle forskel på andelsbevægelse og aktieselskaber. Det ærede medlem hr. Ib Thyregod udtaler i den trykte fremsættelse af forslagene, at andelsbevægelsen efterhånden har fået et forretningsmæssigt concernpræg, så man ikke længere kan påpege oprindelige andelsprincipper som solidarisk hæftelse o. s. v. Det kunne egentlig være interessant at få lidt nærmere besked om, hvad dette „o. s. v.“ egentlig dækker, for mig bekendt er den solidariske hæftelse ikke noget specielt princip eller noget særlig typisk for andelsbevægelsen. Den solidariske hæftelse er jo fremtvunget, fordi man skulle låne penge, og der skulle være en vis sikkerhed, og det viste sig at være et praktisk lånegrundlag. Derimod er det mindre praktisk, hvis der skal betales underskud efter det princip; det er en helt anden side af sagen.

Det egentlige andelsprincip er — for at gentage det — at man har helt åbent medlemskab; det er jo ikke helt typisk for aktieselskaberne. Man har lige stemmeret — det er absolut ikke typisk for aktieselskaberne. Man har overskud efter indsats; det turde heller ikke være helt typisk for aktieselskabsformen, og man har begrænset forrentning af kapitalen, hvilket heller ikke er typisk for aktieselskaberne. Det er de principper, som man stadfæstede allerede i 1844, og som gælder den dag i dag; selv om man er blevet større, fordi selskabsformen i andelsselskaberne bliver mere og mere om-

[Svend Haugaard.]

fattende, måske landsomfattende. Derved er der intet som helst ændret ved de egentlige principper i andelsbevægelsen, og det må være det afgørende.

Der var også det princip i andelsbevægelsen fra starten, at man solgte — det var især forbrugsforeningen — en reel vare til dagens pris, og senere hen tog man overskuddet og fordelte det, fordi man betragtede dette overskud som en billiggørelse, som en besparelse, hvad det rettelig også var. Når der nu kommer et forslag, der går ud på, at hele det regnskabsmæssige overskud, iberegnet dividenden, skal beskattes, vil det altså sige, at man her vil beskutte besparelsen. Man fritager kontant-rabatten, og det jo fortrinsvis de store, også meget store selskaber, de store koncerner, som man taler om, og også de store selskaber, der arbejder med udenlandsk kapital, der har denne kontantrabat, i øvrigt fremkaldt af kooperationens og brugsforeningernes dividende. Det er dem, man vil fritage, og her bliver der altså tale om en forskelsbehandling i allerhøjeste grad.

Det ærede medlem hr. Fanger sagde noget om, at aktieselskabsdividenden jo også bliver beskattet. Ja, der er den forskel, som jeg nu skal komme til, at hvis man gennemfører en beskatning af andelsselskabernes dividende, kan man tvinge brugsforeningerne til en nedsættelse af deres priser, så der ikke bliver dividende. Jeg tvivler på, at man igennem beskatningen af aktieselskabernes dividende tvinger aktionærerne til at give afkald på deres dividende. Det, der er afgørende her, er jo for det første, at det ikke bliver særlig rart for den private handel; jeg tror ikke, den private handel skal ønske, at brugsforeningerne afskaffer dividenden. Det, der er mere afgørende for mig, er, at det bliver heller ikke så rart, at brugsforeningerne skal tvinges ind i en form, som kan betyde, at man får sværere ved at fastholde medlemmerne, og at man i stedet for får kunder. Det er nemlig sådan, at hvis man ved, man får dividende ved årets slutning, er man mere tilbøjelig til at være medlem, at være medbestemmende, at være med i en folkelig bevægelse, end hvis man bare kan gå ind i en butik og få sin kontantrabat med det samme. Det vil sige, at de forslag, der her

foreligger, tvinger måske brugsforeningsbevægelsen over i en forretningsmæssig koncern, som man altså har villet påstå at den allerede er på vej over til, hvilket ikke er rigtigt.

For mig at se er der talt meget og meget løsagtigt om hele dette spørgsmål. Det er diskuteret stærkt i pressen; der er fremkommet mange påstande, som ikke er holdbare, og der er også fra politikeres side givet mange buk for balkonen, uden at man har haft tilstrækkelig vægt bag de oplysninger, man har givet. Jeg mener, at ved anden behandling vil det være rigtigt, at vi får alle enkelthederne frem. Vi vil gerne diskutere også spørgsmålet om skat på kooperation og andelsbevægelse, men hele spørgsmålet forplumres, hvis man ikke vil erkende, at der er en principiel forskel på aktieselskaber og andelsbevægelse.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg skal ikke gå ind i nogen yderligere diskussion af de foreliggende lovforslag. Men jeg synes ikke, jeg kan lade debatten gå til ende uden at gøre en bemærkning til det, det ærede medlem hr. Foged sagde til mig i anledning af tilbagetrækningen af udskrivningslovforslaget. Det kunne tydes derhen, at jeg gav ham ret i kritikken, og det kan jeg ikke gøre.

Jeg forstår, at man fra oppositionens side, fra partiet venstres og det konservative folkepartis side, er utilfreds med, at forslaget er trukket tilbage, og det er man jo i sin gode ret til at være, men der er jo så meget andet af det, regeringen foreslår, man er utilfreds med, så det skal jeg ikke sådan set lægge nogen større vægt på, for det er jo en anden side af sagen. Jeg vil gerne føje til, at tilbagetrækningen er jo blevet begrundet; efter min mening er den velbegrundet. Man siger, at vi kunne have stillet ændringsforslag under arbejdet i udvalget, og det er naturligvis rigtigt, det kunne vi have gjort, men vi fandt det fra regeringens side rimeligt i den sammenhæng, hvori det nu skete, at præcisere her over for tinget vore synspunkter også med hensyn til udskrivningsloven. Jeg vil gerne udtrykkeligt sige, at dermed var der naturligvis ikke tilsigtet noget som helst kup eller noget i den retning over for oppositionen, og jeg kan heller ikke forstå, at man

[Finansministeren.]

kan komme ind på en tankegang i den retning. For hvis man havde villet, havde man jo haft mulighed for ved en senere lejlighed at fremsætte det forslag, der blev trukket tilbage, altså hvis man ikke ønskede at opretholde det her.

I øvrigt må jeg sige, at sådan set kan det jo undre, at det, der var regeringens udskrivningsforslag, nu er oppositionens, for man var jo stærkt utilfreds med det, da det forelå til behandling i december. Denne utilfredshed er nu åbenbart afløst af tilfredshed, og det er jo sådan set ganske ejendommeligt. Men det ærede medlem — og det er egentlig det, der mest interesserer mig — vil ligesom antyde, at der var sket en formel fejl, at jeg havde overtrådt formaliteterne ved den fremgangsmåde, der var valgt. Det mener jeg ikke, og før det er påvist, finder jeg altså ingen anledning til at acceptere den kritik, der er blevet rettet mod mig, eller gøre undskyldning for den valgte fremgangsmåde.

Foged: Når vi fra venstres side ligesom har rettet en bebrejdelse mod den højtærede finansminister, gælder det den måde, hvorpå det foregik. Jeg mener stadig væk, at den højtærede finansminister udmærket gennem udvalget kunne have ført drøftelserne og dér givet os besked. Jeg finder, at hvis tinget, hvis venstre og de konservative, havde accepteret finansministerens tilbageberegning netop på den måde, det foregik i tinget, ville vi dermed indirekte have givet tilslutning til den afgørelse, der var indeholdt i finansministerens udskrivningslov; den havde vi sådan set tiltrådt. Vi ønsker ikke på forhånd at give tilslutning; vi ønsker at opretholde det skattelettelsesforslag, der var finansministerens.

Ove Hansen: Det ærede medlem hr. Foged talte om tempoet i udvalgsarbejdet i fjor. Det kunne give det udseende af, at det var finansministeren, der ikke havde besvaret de spørgsmål, vi havde stillet, og det var årsagen til, at vi kom ud af arbejdet. Forslagene fra venstre og konservativ side blev fremsat her i oktober 1963, og de spørgsmål, vi stillede finansministeren, stillede vi den 3. juni 1964.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Foged: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Holger Hansen har meddelt mig, at han ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren oplyse, hvorfor der endnu ikke er sket en ændring af taksterne for indkvartering som forudsat i den af folketinget den 27. maj 1964 vedtagne lov?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Medlem af folketinget Vivike har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det forsvarligt, at der losses ammunition i nærheden af benzin- og olietanke i Århus havn?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Medlem af folketinget P. E. Eriksen har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren anledning til overvejelser på grund af de påstande, som er fremsat i retten i Ribe angående oplysninger, som skattelignende myndigheder skulle have fremsat?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 4. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

[Formanden.]

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om udøvelse af erhverv i Grønland.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Fanger m. fl.],

forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Ib Thyregod m. fl.],

forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Fanger m. fl.],

forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Ib Thyregod m. fl.],

forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Fanger m. fl.]
og

forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Ib Thyregod m. fl.].

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om tilsyn med skibe.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om forholdsregler til skibsfartens betryggelse.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov. (Konfiskation, fuldbyrdelse af frihedsstraf m. v.).

Mødet hævet kl. 16⁴⁹.

46. møde.

Torsdag den 4. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om Statsbanepersonalets Sygekasse. (Om tilskud til speciallægehjælp).

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for offentlige arbejder, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ekspropriationer under ministeriet for offentlige arbejder.

Under henvisning til, at det ærede medlem hr. Aksel Larsens stedfortræder i Nordisk Råd, hr. Chr. Madsen, har sygeorlov, har vedkommende gruppe som ny stedfortræder udpeget Sigsgaard.

Jeg udbeder mig tingets samtykke til at lade det nævnte valg foretage i indeværende møde. Dersom ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Den pågældende er herefter valgt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bundvad): Herved til-lader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om Statsbanepersonalets Sygekasse. (Om tilskud til speciallægehjælp).*

Forslaget har til formål at give Statsbanepersonalets Sygekasse mulighed for at opnå tilskud til speciallægehjælp i samme udstrækning som de anerkendte sygekasser.

Ifølge loven af 10. juni 1960 om den offentlige sygeforsikring ydes der de anerkendte sygekasser et statstilskud på $\frac{1}{4}$ af udgifterne til lægebehandling af kassernes A-medlemmer. Dette tilskud ydes også til kassernes udgifter til speciallægebehandling af A-medlemmer. En ganske tilsvarende regel findes i loven af 12. april 1961 om Statsbanepersonalets Sygekasse.

Da loven om den offentlige sygeforsikring blev revideret i folketingsåret 1962-63,